

Zeearend (*Haliaeetus albicilla* (L)). Den 2den Maart 1928 nam ik in het duin onder Wassenaar een arend waar, die op ± 12 M. hoogte 50—60 M. van mij verwijderd met langzame vleugelslagen evenwijdig aan de kustlijn boven het duin, niet ver van zee, in N.O. richting vloog. Een tiental bonte kraaien stootten geweldig krassend voortdurend op hem. Ook een paar wilde eenden cirkelden een paar maal in een wijde boog om hem heen. In den kijker kon ik zien, dat de hoofdkleur vaalbruin was, warmer getint op rug en vleugeldekkveeren. Van een witten staart of wit aan den staart was niets te bespeuren. Door zijn geweldige vlucht is het waarschijnlijk, dat het hier een zeearend geldt.

Den Haag.

Dr. J. C. Koch.

De sneeuw van 10 en 11 Maart. — De Haagse Trekwaarnemers deden de volgende waarnemingen over de terugtrek van de vogels op 10 en 11 Maart 1928:

Brandgans 7 naar Z.W. (Wal), *Rotgans* 15 naar Z.W. (Wal) *Bontbekje*, veel naar Z.W. (Lu), *Kievit* veel naar Z.W. (Tin) ook op Texel (Bou), *Wulp* 8 = 11 naar Z.W. (Lu, Tin), *Kramsvogel* 10 naar Z.W. (Wal), *Zanglijster* 1 vermeld op Noordpier Scheveningen (Lu) *Koperwiek* 15 naar Z.W. (Wal) *Veldleeuwerik* 30 naar Z.W. (Wal) *Oeverpieper* veel naar Z.W. (Lu), *Spreeuw* veel naar Z.W. (Tin).

Trek recht uit zee. Ook in het voorjaar komen op verschillende plaatsen trekvogels vanuit zee aan. De volgende waarnemingen komen in het Maartverslag van de Haagse trekwaarnemers voor (de meeste vogels zagen we uit zee komen, blijkbaar zeer vermoeid, want ze waren alle zeer mak; dat de zangvogels, die we soms, doodmoe, op de Delflandse hoofden aantreffen, ook over de Noordzee zijn gekomen, lijkt wel zeker): *Koperwiek* 25 Mrt. 1, Hoek v. H. (Wal) *Merel* 25 Mrt. 1 σ + 1 σ , Hoek v. H. (Wal), *Veldleeuwerik* 25 Mrt., 1 + 1, Hoek v. H. (Wal), *Spreeuw* 4 Mrt 8, Hoek v. H. (Hooi), 25 Mrt. 1 + 14 + 5 + 1 + 1 + 7 + 2 + 4, Hoek v. H. (Wal), *Vink* 25 Maart 2 + 1 + 29 Hoek v. H. (Wal), 25 Mrt. 1 's-Gravenzande (Zi).

Vogels bij Den Haag. — Uit het Januari-verslag van de Haagse Trekwaarnemers: 5 *Geeoorde Fuut*, 22 Jan. 1 Zuiderzee (Rutten)*); 27 Jan. 1 met vis in de bek, Loosdrechtse Plassen (Rutten). — 32 *Wilde zwaan*, 10 Jan. 4 volw. in 't Kil (Eierland) (Bou); 11—20 Jan. 6 volw. en 1 Juv. in 't Kil (Bou); 22 Jan. 27 volw. en 8 Juv. grazend in een binnendijks weijtje bij Nijkerk (Rutten); 26 Jan. 1 volw. in 't Kil, Eierland (Bou). — 44 *Witbuikrotgans*, 22 Jan. 1 op ondergelopen land bij Kijkduin (Mien Wal). — 60 *IJseend*, begin van de maand 1 Afvoerkanaal (Mien). — 61 *Eidereend*, 1 Jan. 9 bij 's-Gravenzande (Kooi); 2 Jan. 4 buitenhaven (Bou); 3 Jan. 1 jong Zuiderstrand (Bou); 11 Jan. 3 jongen Noorderstrand (Wal), 1 σ in prachtkleed Noorderstrand (Wal); 14 Jan. 3 naar Z.W. bij Buitenhaven (Beus). — 68 *Nonnetje*, 11 Jan. 1 σ in prachtkleed Buitenhaven (Wal); 25 Jan.—Febr. 1 σ Buitenhaven (Wal, Wey, Tin). — 93 *Smelleken*, Geregeld 1 Eierland (Bou). — 131 *Paarse strandloper*, 1 Jan. 3 + 1 Noordpier Waterweg (Kooi); 3 Jan. 1 Zuiderstrand; 8 Jan. 12 Noordpier Waterweg, 30 + 40 bij Ter Heijde (Mien). — 187 *Kleine alk*, 5 Jan. 1 dood Noorderstrand. — 223 *Zanglijster*, 23 Jan. 1 zingt in Leidse Hortus, 's middags, zacht weer (Beus). — 230 *Merel*, zingt vanaf 9 Jan. in den tuin aan de Bentinckstraat (Lu). — 242 *Heggenus*, 30 Jan. 2 zingend op Zorgvliet (Lu). — 287 *Klapekster*, 4 Jan. 1 Bosjes van Poot (Wal).

Spreeuwen en kikkers. — Op uw vraag in De Levende Natuur van 1 Maart j.l. omtrent de slaapplekken der spreeuwen, meld ik u, dat ik als vaste slaapplekken kan opgeven: 1. De iepenboomen op het Westerdiep te Wildervank nabij 5e Laan; 2. De lindeboomen op den weg van Gieten naar Wildervank bij de brug over de Hunze. De onder 1 genoemde plaats wordt niet zoo druk bezocht als de onder 2 genoemde plaats (verhouding 1 : 2).

De 15e Maart trok er een troep kraanvogels over de stad, in N.N.O. richting vliegend. De 2e Febr., 's avonds om plm. 11 uur, trok er een troep kievitten over.

Wat de Kikker-enquête betreft, kan ik u nog het volgende mededeelen: te Wildervank

*) M. Rutten, Utrecht.

komt voor De Groene Kikker (veel); de Bruine Kikker (minder doch wel veel); de Groote Pad (niet veel). Ook moet er het Vuurpadje voorkomen, volgens één onzer burens, doch dit zal wel een ontsnapt exemplaar uit mijn terrarium zijn.

Utrecht.

A. TEENSTRA.

De spreeuwen in Groningen. — In het Maartnummer van De Levende Natuur vraagt u opgave van de spreeuwenslaapplaatsen. Mag ik zoo vrij zijn in verband daarmee u het volgende mede te deelen?

De spreeuwen in deze omgeving gedragen zich als volgt: 's Zomers nestelen de meeste individuen op huizen onder de dakpannen. Zijn de jongen groot, dan verdwijnen de spreeuwen uit 't dorp en komen pas tegen den herfst, na den rui, op hun domicilie's terug. Naar gelang het jaargetijde voortschrijdt, steeds korter en meest in de morgenuren. 's Avonds verzamelen zij zich en gaan troepsgewijze → N.W. Zoo goed als ik heb kunnen vaststellen, slapen ze dan in de rietvelden langs het Reitdiep in de omgeving Zoutkamp, Ulrum etc. Hoewel er rietvelden veel dichter in de omgeving zijn, b.v. bij het Leekstermeer, zie ik nooit een troepje Z.O., doch steeds alle N., N.W. of W. trekken.

Zoodra de spreeuwen begin Januari terugkeeren, blijven ze slapen in Zuidhorn, in 't dorp, in de evergreens, sparren enz. van de tuinen. De troep groeit bij den dag en u begrijpt wat plezier men er mee kan beleven. Nu zijn de slaapplaatsen niet zoo ruim hier en daardoor vaak overbezet. Ik ken een groepje sparren (plm. 10 ex.), dat 's avonds naar schatting drieduizend spreeuwen herbergt en er dan in April en Mei allermiserabelst uitziet. Het troepje wordt medio April zeer klein, doordat vele paartjes bij hun nest blijven slapen. Toch huist er nog steeds een troepje vrijgezellen in de tuinen, totdat de jonge spreeuwen uitvliegen. Dan verdwijnen de spreeuwen weer volledig.

Den geheelen nacht door zingen al die duizenden spreeuwen het hoogste lied, zoodat het ver in den omtrek is te hooren. Lichte maan of donkere maan, storm of regen deert hen niet. Alleen de laatste winter kon de stemming drukken. Toen was trouwens 't troepje slapers zeer klein, want de meeste spreeuwen vonden een toevlucht onder pannen, in holten, onder kapschuren enz. Nu het weer wat zachter is geworden, is 't echter weer volop feest.

Zoo ongeveer is mijn oordeel over de spreeuw in deze streek. 'k Heb al een tiental jaren expres op de gedragingen van deze vogel gelet, omdat ik de spreeuw zoo buitengewoon interessant vind. Een verklaring voor de tweeërlei slaapplaats heb ik meenen te vinden in de omstandigheid, dat de klei in de herfst meer voedsel biedt en de zandgrond in 't voorjaar. De pluvieren en kieften trekken in den herfst ook meer over de klei dan over 't zand en veen, tenminste zoo oordeelen de pluvieren- (wilster-)vangers — en die kunnen het weten! Misschien vergis ik me in dezen en ligt de oorzaak hierin, dat in 't voorjaar 't meeste riet is afgesneden, zoodat de spreeuwen iets anders moeten zoeken.

Mag ik nog een vraag doen, die u misschien in De Levende Natuur wel eens beantwoordt? Hoe komt 't, dat je zoo veel spreeuweneieren vindt buiten het nest gelegd, maar zoo in den tuin, tusschen de spinazie of iets dergelijks? Ze zijn niet uit 't nest gevallen, maar gelegd op de plaats waar men ze vindt. Dat zie je toch van musschen nooit!

Zuidhorn.

JAC. BOUMA.

De spreeuwen. — Naar aanleiding van uw „Spreeuwenwolken” ben ik zoo vrij u er op attent te maken, dat het door u beschreven schouwspel elk jaar in den herfst is waar te nemen op het terrein van de Artillerie-Inrichtingen aan de Hembrug.

De afdeling munitiefabriek bestaat n.l. uit verschillende gebouwen, die om het uitgestrekte terrein verspreid zijn. Tusschen die gebouwen de boomen en boschjes, waar dan bijna geen plaats onbezet blijft.

Zoo tegen vier uur komen de eerste groepjes binnen en een half uur later zijn er duizenden bijeen. 't Is natuurlijk indrukwekkend. Na eenige dagen zien de boomen er uit of ze met witkalk besproeid zijn, terwijl later de grond op sommige plaatsen met een dikke laag mest is bedekt.

Behaive spreeuwen zijn er zooveel andere soorten vogels, die er zich thuis gevoelen en dat nog wel niettegenstaande het geratel van machinegeweren en de harde knallen bij